

חטיבה 14 "חטיבת המחץ" במלחמת יום הכיפורים

שער האתר | יד לנפלים | אודות האתר | חיפוש לוחמי החטיבה | ספר האורחים | יצירת קשר | ניוולטר | סטטיסטיקות

תחקיר גדוד 87 ("תחקיר סיקו")

23/06/2008 || מערכת האתר || גדוד סיו"ר 87

מובא בזאת תחקיר מהלך לחימת גדס"ר – 87 במלחמת יום הכיפורים.

תחקיר זה בוצע על ידי סא"ל (מיל.) פינחס ("סיקו") זוסמן עבור מפקדת גייסות שריון-תורת חיל שריון-ענף היסטוריה. סא"ל (מיל.) זוסמן ז"ל היה בעבר מג"ד במילואים בחטיבה 8, פרופסור ודיקאן הפקולטה לחקלאות ברחובות ולימים מנכ"ל משרד הביטחון. במלחמת יום הכיפורים שירת "סיקו" בחבורת הפיקוד הקדמית (חפ"ק) של מפקד אוגדה 143 – אלוף (מיל.) אריאל ("אריק") שרון.

התחקיר נערך, למיטב זיכרונו, בחודש נובמבר 1973 לאחר הפסקת האש בתקופה שבו הגדוד הוקם מחדש כגדס"ר אוגדת בפיקודו של סא"ל אמציה חן ("פצי") ורס"ן צבי אבירם הסמג"ד.

גדוד הסיו"ר המחודש נבנה מאנשי הסיו"ר של הגדוד המקורי ע"ג נגמ"שים ופלוגת הגיפיים המקורית ללא הטנקים. התחקיר נערך בהתייחס לתקופת הזמן שבין גיוס הגדוד מ-6.10.1973 ועד לתאריך ה-22.10.1973 (הפסקת האש). בתחקיר השתתפו צבי אבירם, רס"ן גדעון פרידמן סמ"פ ב', צביקה טננבאום ואפרים גפני מפלוגה ב'. לא השתתפו טנקיסטים מהגדוד המקורי שהיו מסופחים באותה עת לגדוד 79.

התחקיר מובא במלואו ללא עריכה ותוספות, קריאתו והבנתו מאפשרים תובנות והפקת לקחים.

ברגשי כבוד והערכה ללוחמי הגדוד, לפצועים, לנפלים ולמשפחותיהם,

רס"ן (מיל.) צבי אבירם,
סמג"ד גדס"ר 87

ביום שבת יצאנו מהיח"מ. היה לנו סד"כ של 23 טנקים. את הטנק ה-24 השארנו על הפרצה, כי לא הייתה לו סחיבה בכלל והיד לנו 20 נג"שים. ועוד 5 נגמ"שים ועוד 5 נגמ"שים משכנו מאוחר יותר, ממחנה נתן, מהם הגיעו אלינו רק 2-3 נגנבו בדרך. אני הגעתי לימ"ח ב-10 בוקר, הראשון וקבלתי מחטיבה 600, שהייתה אחראית על אחזקה הימח שלנו, חייל שכל מה שהוא ידע להראות לי זה מחברה של פירטי זיווד, לא היה בקיא בימ"ח בכלל. במקביל לזה, היה שם סמל מהחימוש, שהוא מכונאי טנקים במקצועו אני חושב, שכבר התחיל להכין את הטנקים ליציאה. התמונה שם הייתה, ששני טנקים עוד היו בטיפול בגש"ח וחיכינו שיחזירו אותם ו-3 נגמ"שים מתוך מה שהוקצב לנו. הטנקים היו מתודלקים והנגמ"שים היו מתודלקים, מלאים. זיוודים היו בימ"ח. מה שחשוב להעיר, שלא הוציאו אותם מהסככות לפי המבנה של הגדוד החדש, אלא ריכזו לחדו נגמ"שים לחדו ולחדו טנקים.

אני עשיתי שם שני דברים- דבר ראשון הוצאת את הטנקים חילקתי אותם לפי מבנה של 3 פלוגות סיו"ר- 7 טנקים. מחלקה מטה ו-8 נגמ"שים, שמחם באופן מעשי באותו שלב יו רק 5 לכל פלוגה. כל השאר היה צריך לחזור ממקומות אחרים בחשיבה. אני ישר תפסתי מכשיר טלפון והתחלתי להזעיק אנשים. הקפדתי שמי שאני קורא לו ישירות לו יהיה בחלוץ, ד"א לא יגיע במערך הגיוס של האוגדה. התחלתי מרמת מ"פ וסגנים. אנשי תחזוקה, הצלחתי לצלצל לכל האנשים שיכלו לרזר את ההוצאה מהימ"ח ומי שמהם לא היה שייך לקריאה האוגדתית, לא שימש בתפקיד נוסף, צריך להבין- יש לנו, למשל טמ"פ אחד בגדוד שהוא גר בהרצליה או ברעננה והוא אחראי על מרכז הגיוס שם, כשהמ"פ שלו גר באילת. אמרתי לו ייצב, אני לא יודע מה להגיד לך, כי מבחינתי אתה צריך להיות פה, כי רפי יגיע אחרון. אותו רפי אחראי באילת על הגיוס רפי אמר לי שהוא יגיע, אבל הוא מוכרח לבכור לרכז את 2 האוטובוסים באילת של האוגדה ולבוא איתם. התחילו להגיע אנשים ב-10-11. מי שהגיע- הפעלתי אותם, אני לא זוכר בדיוק את מי הפעלתי על מה, כולם עבדו על הכל. ראשית, הוציאו זיוודים והניחו על הטנקים, בלי קשר לציוודים הרגילים, תפסיקו תיכף את החתימות, הוציאו את זיוודים.

ש/ מי הורה להפסיק

ה/ אני, בשלב ראשון יותר מאוחר אמרו לי שיש לזה גם אישור של האלוף. היו לי מריבות עם האפסנאי, בנושא הזה. הדבר הגרוע ביותר בימ"ח, לפי דעתי, היה ענין חימוש טנקים. הערומים. כל מערכת הזימה של הבטון. היתה כך: אני מבין שחלק תחמושת היה שם, במחסני תחמושת בשדה- תימן וחלק הביאו ממאגר התחמושת בבאר שבע. לגבינו, לא הורידו לנו תחמושת ליד הטנקים. נסענו למאגר תחמושת בשדה תימן, רכב לא היה, בשלב הראשון, להעביר תחמושת אל הטנקים. להעביר את הטנקים אל התחמושת אל הטנקים- אסור לפי פקודות. מלגזות להוציא את התחמושת מהבונקרים – לא מתאימים לעבודת מלגזה חשמלית אחת. ששירתה אותנו ואת חטיבה 600. מלגזות בחוף היו דווקא 3, אבל היו חיוניות פחות. בסוף, לקחנו את לקחנו פלוגה מפקדה לפני שחיילנו אותם. סתם אנשים. לקחנו של כ-40-50 איש של רס"ל, עבדנו כמו מטורפים ב-6-5 שעות בדיים. יותר מאוחר הגיעו גם זילים. שני הדילים לא התניעו ולא היו מוכנים לפעולה. אני חושב שגמרנו לחמש את הטנקים, אני חושב שזה מה שעיכב. יצאנו עם בטן מלאה. חסרו לנו פרטי זיווד חיוניים – זרקורי מפקד, קסנונים, משקפות, מצפנים, נשק אישי – עוזים. היה פער של כ-50%. עוזים נגבנו ומי שנגבנו לו גם לא חסר, מתברר לא הים משיחות עם אנשים שהם נגבו עוזים הלכו למחסן של גדוד אחר, אמרו שהם מגדוד אחר, שם היו יותר עוזים. מה שהיה בשפע, זה אקדחים. מקלעי 85. ומ-73 היו לנו סה"כ 5 מקלעים 85-מ. ו-3 מקלעים מ-73. זה אומר שבאופן מעשי לא היה לנו שטוח מסלול בטנקים. בנגמ"שים המצב היה יותר טוב- היו לנו לפחות מקלע אחד לכל נגמ"ש שליש מעוצמת האש. החיילים הגיעו מאוחר. מי שלא הגיע בכוחות עצמו, לפי קריאה שאני תדרכתי אנשים, אני משקים היו הנדרים- פשוט המשקים הסיעו אותם. פתאם בצהריים, עם ישראל הבין מה שקרה לו ונכנס לכוננות. אחרוני החיילים הגיעו ב-1200, אבל מבחינתנו, זה לא השפיע לנו ביציאה. אנוחנו היינו יוצאים עם פחות חיילים. מבחינת מבנה היינו יכולים לצאת ב-12, מה שעייב אותנו ביציאה ל-3 זה היה התחמושת, והחימוש לטנקים. פעם אחת העמסנו את זה בידיים על משאית, פעם שניה מתוך המשאית לטנקים, הלילה יצרים סתומים בתוך המחנה.

דבר מפקד החטיבה

מאת: אלוף (מיל) אמנון רשף אתר זה נועד להנציח את לחימתה של חטיבה 14 במלחמת יום הכיפורים ואת זכרם של חלליה. לחימת החטיבה התאפיינה בנחישות לוחמיה ומפקדיה, דבקותם במשימה, נכונות להקרבה אישית וגבורה עילאית. החטיבה, על גדודיה ויחידותיה השתקמה והתחדשה משך כל המלחמה, תוך השתתפות בקרבות המכריעים ביותר בחזית הדרום. [להמשך קריאה](#)

יד לנפלים

חיפוש באתר

חפש

תפריט

אודות החטיבה והאתר
איגרת הרמטכ"ל
החטיבה מראשיתה ועד היום
תיאור לחימת החטיבה
דו"ח חטיבה 14 - אוקטובר 1973
מפות ותרשימים
מחקרים
אתרים גדודיים ויחידות
מעודים
הקלטות קשר ואודיו
מאמרים, כתבות ופרסומים
סיפורים אישיים
עיסורים וצל"שים
אלבומי תמונות
אלבום החטיבה
ספרים מומלצים

הפינה של קובי לפיד
ערבי עיון וכנסים
שירים ומקאמות

תגובות אחרונות

MEIR PEER על סיפורו של אבי גורן
 נועם זיו על ניוזלטר מס' 87: נובמבר 2014
 אברהם יוסף על שבצ"ק "אבירי-לב"
 גדוד-סיוור 87
 אציק אגם על שבצ"ק "אבירי-לב"
 גדוד-סיוור 87
 דוד זיו (זיביל) על 41 שנה אחרי
 מלחמת יום כיפור הקרב על חלקו של
 יובל נריה ב"טנק הקצינים" נמשך
 איתן ענבר על מצגת ציור בשדות
 דני קריאף על סיפור המלחמה של
 סמ"ר דני קריאף – מ"מ טנקים
 בפלוגת "אהבה"
 חיים אורן על 41 שנה אחרי מלחמת
 יום כיפור הקרב על חלקו של יובל
 נריה ב"טנק הקצינים" נמשך
 MEIR PEER על "אייל ברזל" – סיכום
 תרגיל – סטרטוגרמה
 עופר על שבצ"ק "אבירי-לב" גדוד
 407

הרשמה לניוזלטר

שם	<input type="text"/>
מ"ל	<input type="text"/>
הרשמה	<input type="button" value=""/>

Greatest Tank Battles

ש/ הכלים עצמן. היו אורגניים של גדוד?
 ח/ הטנקים היו מוקדם לגדוד הראשון והנגמשים גם, יש להם את סימול הגדוד, שני גדלים. אע"פ שנגמ"שים שהיו שלנו הוקצו מתוך שיקולים ארגוניים למישהו אחר. היו גם 6 ג'פים מוכנים, הם עד היום אצלנו. יאמנו באור ראשון, רצנו על שרשראות.
 ש/ מה היתה בדיקת ההוראת שאתה קיבלת?
 ת/ אריק אמר לו, עמדתי ליד המג"ד, "חברה, לרוץ למטה". בפעם הראשונה, הוא בא אילנו ב- 12:00 בצהריים. אז כבר ראינו עליו שקורה משהו רציני. אח"כ, כמעט כל שעה, הוא היה עובר בימ"חים ומזרז את החברה. אחרת אמרנו לו שברגע שיהיה עם מה לצאת- נצא. ידעתי שיש צליחה, סדר גדול ומצב כוחות לא ידענו. ידעתי שהאלוף רץ עם החפ"ק שלו למטה ויתן לנו פקודות על הציר. אחרת צריכים לרוץ מה שיותר קרוב להעלה. מה שיותר מהר. רצנו על שרשראות, בג'בל ליבני עצרנו, עשינו סימול בשהיה ותאום כוננות.

מבנה הגדוד: מג"ד – בנצי כרמלי ז"ל. מ"פ א' – רפי מצפון- נהרג יותר מאוחר. רפי בר לב- נהרג מאוחר יותר, אבל הגיע יומים מאוחר, היה בארה"ב. הגיע רק ביום שני, היום שהמג"ד נהרג. מ"פ ג' יגאל אבירי- נקרא לו עור התוף ב"טלוויזיה". קמב"ץ- לזי ענבל מדגניה. קמ"ן – קנקי ליומן מברא – שבע. ק. חימוש- גיל חרים. מ"פ חש"ג – איתן. סמ"ש – צבי אבירם מאשקלון. מ"פ ג'יפים- זהר ישראל מבבתיים. סמ"פ א'- דב דנטון איש סיוור לשעבר. סמ"פ ב'- גדעון פרידמן מבבנה, איש סיוור לשעבר. סמ"פ ג'- רן שורק, איש סיוור לשעבר. לגבי הועבר של הגדוד- הגדוד עשה איוון הקמה כמה הושיפילפי המלחמה- חפוז. תשתתף בתרגיל שלידי- אוגדתי, שהיה סמוך לפני המלחמה. בא למלחמה עם רמת אימונים של מפקדות מניחה את הדעה, שחסר לו הרבה מאוד באימון בנושא הרמ"ש לפחות, לחימה בנגמ"ש, מתוך נגמ"ש. סה"כ ההכרות בגדוד היתה אולי ברמה של מפקדים. אני עד היום לא יודע בדיקת מי הסמלים ובקושי מכיר קצינים וזה מהעבודה שאחרי המלחמה. מה שכן היה בגדוד, זה רמה גדולה של ציוותי טנקים, ולפי הציונים שהצוותים קיבלו בצאלים באימון הקמה. אנשי מ- 60 רציניים הם היו, סה"כ הממוצע גבוה מאוד.
 עשינו תיאום כוננות בג'בל ליבני- כל הגדוד.

ש/ עשר את זה על משרת מדודה?
 ת/ הוציאו ג'יפ, עשו את זה על משרת מדודה ואני חושב שעשית את זה שוב, אע"פ שיותר מאוחר צעקו שלא פוגעים, אחרי שבוע בערך, אז עשינו זאת עוד פעם. רפי- בר לב כבר היה אז. נסענו על יר רפידים, עלינו דרך טסה ונכנסנו ל"רקון", ל"עכביש". הגענו בשעה 16:40 ל"ירקון" והמג"ד דיווח לאלוף שאנחנו נמצאים ב"רקון". אני יכול להגיד מה שהמג"ד אמר לי, כי אני לא מאזין בד"כ לרשת אוגדתית. התחלנו להרכיב שם גשר הגלילים, אז באור אחרון עשינו לא חניון לילה שהיה, איבטחנו את גשר הגלילים עם שני מחלקות חרמ"ש וריכזנו את הטנקים לתידלוק, כי לא צידלקנו בכלל באותו היום עד לשם היו לנו 15 ש' כמעט, כי היענו מנועים ב- 3 לפנות בוקר, והשעה היתה 6- אור אחרון עמדנו על רבע דלק, חצי דלק.

ש/ היו לכם תקלות מיכניות בדרך?
 ת/ טנק אחד לא סחב, הוא עבר דרך גש"ח רפידים, אבל היום לפי תפיסה שלי זו אי סחיבה מורלית. זה אותו טנק שעד היום לא הצליח לירות כדור אחד בכל המלחמה. לא כל כך הטנק כמו המפקד. בערב איבטחנו את הגשר. המג"ד הלך לקבוצת פקודות, אנחנו תידלקנו. בלילה הצמח קבוצת פקודות לחלץ את המעוזים. התכנית האוגדתית היתה, ש-3 כוחות של האוגדה כל כח על ציר אחר, שהמשימה שלנו הייתה לחלץ את המצמדים". התכנית שלנו היתה פשוטה- היינו צריכים לנוע במבנה מכונס, כל הגדוד, כשהטנקים מאבטחים את הנגמ"שים והנגמ"שים משמשים כח לחילוץ פטי.
 התוכנית היתה לנוע על ציר "עכביש", להכנס ב"נחלה" בחיפוי עצמי ולהוציא את האנשים. היו אני פני שיכולנו לעשות את זה, מפני שלא היה אויב ב"מצמדים". אני גם לא יודע איפה היהודים שהיו ב"מצמדים" עד עכשיו. ישבנו שם. בהתחלה באוגדה ואח"כ ישבו כל הלילה וחיכו לאישור תוכנית ב- 5 בבוקר אמרו שזה בוטל. נהגו לנו פקודה להכנס לבלמה באזור "כישוף – חמדיה".

ש/ היו לכם ידיעות על אויב, כוחותינו?
 ת/ לפי דעתי היחידים שאיתרו את האויב זה אנחנו. לא נתנו לנו נתונים על האויב. אני אגיד כסמ"ד אני לא שמעתי בקשר ולא בפקודה בע"פ ידיעות על האויב. זה היתה פקודה פשוטה- לעלות לבלמה באזור "כישוף- חמדיה". עלינו במבנה של גדוד סיוור בפריסה של כ- 15 ק"מ, כש- ג' נמצאת הכי דרומית אצלנו. ב' ו- א' על "חמדיה".

ש/ יש לך מושג איזה כוחות שלנו היו מצפון או מדרום לכם?
 / ידענו שמצפון לנו חטיבה 600. מדרום לנו ידעתי שאנחנו גבול גיזרה עם אוגדה אחרת. הייתה שם פירצה, שם לא היו יהודים. זה הולך "חורבה" "כישוף", "חמדיה". אני ידעתי שמצפון לחטיבה 600 חטיבה 421 על ציר "טליסמן", ציר אפעליה הרגיל. אני חושב שבשעה 10 רפי מצפון איתר את הארבים. הוא היה על החלק הדרומי של "חמדיה", הוא נקצה לרכז קדמי וראה כי ב.ס. ארץ הטא אמר למג"ד והתחיל לשפר צפונה והחיל לדפוק נגמ"שים שלהם. נהלו שם קרב בלימה, אבל הם לא לחצו. הם גיששו קדימה. זה היה יום שני. התחלנו להפגז, הנחיתו הנחתה ארטילרית. את הנגמ"שים קילנו ממנה אחת אחורנית. המבנה היה כזה, שהטנקים היו קדימה ברכס שלוש, כל מה שאני אומר זה רכס שלוש עד לקו המים, לא שולט באש בתצפית ושולט באש לפי טווח הכלים. הנגמ"שים – מגמה אחת אחורה, אפילו שני מגמות אחורה, כי אני מעריך היום שהיו שם קה"קים בשטח. איפה שהיה אבק או איפה שהייתה תנועה- חטפת?

ש' אז הייתה הוראה מפורשת לנגמ"שים לשמור טווח מאוחר?
 ת/ כן. בשלב ראשון היו בתוך הטנקים בתצפית, עד שהתחילה הפגזה ארט לרית, אז המג"ד אמר לי לקפל את העקרית שתי מגמות ולמ"פים לקחת את הנגמ"שים מגמה אחת אחורה שיוכלו להמדת, אבל שישארו בקשר עין עם הטנקים. בשעה 2 נעלם לנו המג"ד מהקשר ולמשך 10 דקות והבנו שקרה לו משהו. אמרתי ל- א', רפי מצפון שילך לחפש את 10, כי הדבר האחרון שאני זוכר ממנו שהוא אמר חי, הוא היה ב"כישוף", שהוא נע ל"חמדיה". הוא הלך לפי קריאת קרב, הוא אמר שהוא מאתר אויב, הוא לא הזמן אמר לו לקצר זמן פקודות. שמעי אותו אומר פעמיים שהוא השמיד 2 מסורות ואח"כ הוא השתתק, זה לקח לנו 10 דקות להבין שקרה לו משהו, הוא נע לבדו, עם הטנק, הוא עוד לא הספיק להצטרף לא'. בדרך רא' הוא עמד אמר שהוא השמיד 2 מסורות והתחיל לנהל את האש של א', היתה לו תצפית אש על א'. מצאו אותו בטנק, נהנה היה בריא, התותחן היה בריא, מפקד הטנק שלו – הקשר הוא מ"מ, מפקד מחלקה מג"שישב איתו בטנק וגם היה פצוע.

ש/ באותו יום הספקתם לעבור פעמים ה"פ" קודם 600 ועכשיו 14, איך עברו ההליגים של המעבר ה"פ"?
 ת/ תחת 600 פקודות בקשר ולא היו בעיות, המשכנו להיות 5. אח"כ אמרו לנו לנוע ל"ירקון" ושם יגידו לנו מה לעשות בקשר, כבאנו ל"ירקון" יוב חיכה על הכביש, הוא כבר היה ברשת הגדודית. הוא אמר לי שהוא המג"ד עכשיו. אספנו את כל הקצינים בצד, עשינו לו הכרה. נכנסנו ה"פ 14, 14 התחילה לצייד אותנו.

ש/ בשלב זה היה לכם רק המג"ד הרג ומ"מ שלנו פצוע?
 ת/ כן. הכלים היו בסדר, פרט לטנק מג"ד. באותו יום היינו 22 טנקים ו- 21 נגמ"שים. העברנו נגמ"ש אחד לכם אחר. חטיבה 14 מילאה אותנו. מה שחשוב להגיד בעניין הזה- אני נגד יחידות מבצעיות אוגדתיות, אני נגד יחידות מבצעיות חטיבתיות. אין וויסות. יש אמצעים לאוגדה אבל אוגדה לא יכולה לטפל בגדוד. זה לקח שאני רואה אותו כל פעם ממדש. אתה נמצא בחטיבה- חטיבה ממלאה אותך. זה מבחינת מנהלה. כשהייתי מ"מ סיוור בחטיבה זה היה אותו דבר. בשלב זה היינו עם כלי הנשק המעטים שיצאו איתם, עוד לא קיבלנו שום דבר. באותו לילה מתוך תפיסה של הקרב שמענו שיש ל- 600 לים פגועים, התחלנו לרוץ ולהוריד מקלעים מ- 55 ו-73- מחבלים שלהם שפנו ל"ירקון". שני מקלעים לקחנו באותו לילה. במשך אותו לילה והיום למחרת 14 עשו מאמץ ומילאו אותנו, החל ממדים ונעלים וגומר בתחבושות ומילוי בטן חזרה לתידלוק. מבחינת תחזוקה זה קיבל פרוצור שונה לגמרי.
 ש/ מה היה מצב הבטיים באותו לילה, הספיקו לירות הרבה באותו יום?
 ת/ כן אני חושב שחצי בטן מבחינת תחמושת א' ירתה יותר מחצי ו- ג' לא ירתה בכלל. יום לחימה רגיל. כיון שלישי התארגנו.

ש/ נשאתם באותו מקום?

ת/ ביום עברנו לפריסה יום והמשכנו בהתארגנות ועברנו עוד פעם לבלימה באזור "חמדיה" - "כישוף" ו- "חורבה". ביום רביעי קבלנו פקודה לטהר את "ללקן" לנוע צפונה, ליצור מגרש והשאר יהיו פקודות בקשר- אני מדבר מבחינתי. במשך היום כשהיינו בבלימה באזור ההוא בתצפיות, ראינו שאין אויב. אני זוכר שדווח במשך יום שלם על שיירה שגבר לאורך האגם ממר של רכב רך- ראינו שיש שם פירצה וביום רביעי אחה"צ נענו ל"לקן" 3 פלוגות. ל"לקן" הנה הראשון ששטף נכנס באור אחרון. נעו 3 פלוגות בפריסה רחבה כש- ב' הכי קרובה. הכי צפונית. א' עשתה איגוף שמאלי עמוק ו- ג' היתה מאחור א', ואחר יותר נכנסה בין א' ו- ב'. בערה צפונית מ"לקן" במעבר דרך התעלות של החווה. א' עשתה איגוף שמאלי עמוק. אני לא יודע איפה ב' היתה כי נתיי אחר א'. ב' עלתה על ציר "לכסיקון" נעה צפונה, לפי דעתי הגיעה עד צומת "נחלה" - "לכסיקון".

ש/ מה נאמר לכם לגבי אנשים במעוז?

ת/ נאמר לנו לבדוק אם יש אנשים ולהוציא אותם. היה ידוע על "לקן" שהוא פונה, אבל חשבו אולי משהו מתחבא שם. שטפנו אותו עם אש. כל הדרך הזאת חוץ מארטילריה שנעלמה עם אור אחרון וליוותה רק את הנגמ"שים משום מה וטנקים היו עצמאים בשטח ללא ארטילריה. אני אומר נגמ"ש, כי ב' נעה במבנה משולב של טנקים שהנגמ"שים בתוכם, א' ו- ג' החזיקו את הנגמ"שים מאחור ואני עם העיקרית הייתי עם שתי קבוצות הנגמ"שים האלה. ב' עלתה על ציר "לכסיקון", עברה את צומת "עכביש", דיווחה שהוא פנוי, נעה צפונה, היה לילה, למי דעתי הם הגיעו עד לצומת "נחלה" - "לכסיקון". ג' עלתה על הציר של ב' ממש מול "לקן" ו- א' עשתה איגוף שמאלי. היא היתה ראשונה, הגיעה ל"לקן" שעה וחיכתה מדרום ל"לקן". שם התחילו להאיר אותנו לטווח אותנו, התקפלו אחורנית מדרום ל"לקן" 2 ק"מ, עשינו חניון מרובע וחיכינו לפקודות בקשר, אם ממשכים מפתחים את המצב להתקפה והצלחה. בבוקר קיבלנו פקודה להתחיל חזרה. התקפלו חזרה, עלינו ל"ירקון", תידלקו. הדרך חזרה עברה בלי אף יריה. היינו נורא עייפים. אמרו לנו ללכת ל"סבדיל" 71 להתארגנות. כל הזמן הריצו אותנו דרומה, קדימה, ימינה, שמאלה- לא התארגנות. זה היה חוסר שקט נפשי של פיקוד.

ש/ הייתם עדיים תחת 14?

ת/כן.

ש/ לגבי הנסיעה דרומה להציל את המצב- זה זכור לך?

ת/ נתנו פקודה, יואב אמר לנו את זה ביום חמישי להתארגן ב"ירקון", יותר מאוחר הוא אמר שיש שינויים, כנראה שברום יש בעיות ויש פקודה לאוגדה לזוז דרומה ובמסגרת הזאת נאחזנו מזו דרומה, בהתחלה אמרו "מבדיל" - 70, אח"כ 71. נענו לשם. אח"כ באיזה שהוא מקום עצרו אותנו והמשכנו את ההתארגנות על "מבדיל", מתוך כוונת כלפי דרום.

ש/ ——— אני זוכר שיואב כינס אותנו ב"ירקון", מערבית ל"ירקון" ליד נגמ"ש ואמר שאנחנו הולכים להתארגנות ב"מבדיל" משם נסענו ישר, חתכנו בשטח "מבדיל", נכנסנו להתארגנות ונחנו שם יומיים.

רס"ן אבירם- התארגנו במבדיל, התמלחנו, שיפצנו את עצמנו, עשינו ראינות לטלויות עד יום שבת ביום שבת החלפנו את 600 הגיזרת הגדוד. ב' הלנו ל"חורבה", ג' מצפון להם ו- א' על "כישוף". שם היינו בעמדות, הפעילות שב' עשתה ב"חורבה" היתה חשובה מאוד. הם עשו שם, עם המג"ד, פעולה חשובה מאוד. באותו יום הביאו לנו מקלעים, באח הלילה מב.מב, 3 רכבות חצובות מוכנות, טנקים ירדו מעמדות, ריתנו ועלו חזרה.

ש/ ——— ביום שני בלילה התקפנו, ביום ראשון בלילה ישנו כבר בחניון באזור "ירקון" רס"ן אבירם: זה היה יום ראשון ב- 14 לחודש בבוקר כמו שעלינו לעמדות אש, היה ערפל נוראי אני שמעתי את 79 אומר שתוקפים אותנו. 79 היה מצפון לנו על "חמדיה" ותחת "חמדיה" על ציר פוטון המח"ט ניהל שם קרב חטיבתי והמג"ד שלנו אמר שזה בסדר גמור, הוא מתחיל לתקוף מדרום לצפון את האויב, נתן פקודות. ב' עוד היה ב"חורבה" א' ו- ג' התחילו עם המג"ד שהיה עם ג' התחילו לדפוק אותם. היה ערפל, אבל היה טווח ראייה של 1000 מ'. הם התחילו לשפר עמדות ולתקוף את האויב לכיוון צפון - מערב. אני ביזמת עצמי קיפילתי את רב- לב כדי שיכנס לגדוד ואני מבין שהוא הגיע לקרב הזה. היה לנו לנפגעים ב- 8 פירתי האג"ד ב"עכביש" 55, אחד פזרזחיה ממנו ק"מ. את הרופא השני קיבלנו רק יומיים קודם, ב"ירקון". האג"דים שלנו היו בנגמ"שים והיו לנו 2 רופאים. כל השטח היה מופגז. הפלוגות ידעו איפה התאג"דים, רשת הקשר פעלה- אין לדעתי מה שלמות כאן. סגנים קיבלו פקודה ממני להתחיל לנוע לטנקים, לפנות וגם המ"פים העבירו לסגנים את המקום של הטנקים הפגועים. מ"פ א' נפצע ו- סמ"ל א' ה' עם הנגמ"שים שלו לחלץ אותו. שם הייתה בתערובת זו התקפה על "טלוויזיה", כשדפו את התקפת הנגד נעו על ציר "פוטון", דרומה משם עך "עכביש" כדילוגים וחלצו אותם לכיוון החווה הסינית, מתוך מגמה להפוך את ההקמה הנבד למשהו רציני והם ברחו די מהר. שמענו על השמדות, כולם השימדו.

ש/ איך מבחינת חלוקה בין טנקים ונגמ"שים באותו יום?

ת/ באותו קרב א' ו- ג' נעו עם הטנקים קדימה, כשהנגמ"שים שמרו מגמה אחת מאחור בתנועה, כשהם כל הזמן התנועעו בן משחי הארטילרית שכל הזמן עפה על כולם כולל מפקדה עיקרית. התחיל הפינוי ופינו.

ש/ לגבי פינוי נפגעים, לא היה מצב אצלכם שהטנקים נסעו לאחור לפנות, אלה הנגמ"שים נסעו לפנות?

ת/ טנקים שלא נדפוק בעצמם נעו למדרון אחורי כדי ליצור מפגש עם הנגמ"שים. טנקים שנשארו במקום וחיילים יצאו מהם, הנגמ"שים הגיעו עד אליהם. תיכף בשלב הראשון נגמ"שים של ג' ניגשו לפנות גם את א' וגם את טנקים של ב' שם כבר לא היתה חלוקה מדוייקת, נגמ"שים התחילו להפוך מאגדים. אנשים שיצאו חטפו ארטילריה. חלק גדול מהפינוי עשו באלונקות ונכנסו להפגזה. יש המון נפגעים מהפינוי עצמו. שמעתי הערות מחיילים, לא בדקתי את זה שלא כל הנגמ"שים הקפידו לנוע את הטנקים במידרון אחורי. זה לא ניתן לבדיקה. היה פינוי מחויין, הרופא התקשר למסוקים והיו כבר מסוקים באויר והיתה זרימה של פצועים לתאג"דים. היום כבר בחרו לי שהתאג"ד שלנו טיפל בפצועים של 79, בכל אופן בפצועים לא של הגדוד. לגבי פצועים קשה, אני יודע שהרופא עשה חבישה מהירה, עשו טיפולים ברמה רפואית גבוהה מאוד תוך כדי תנועה, אינפוזיה- באיזור "ירקון" הליקופטר כבר ריחף באוויר וייצ חבירה עם הנגמ"שים שהיו בהם פצועים. אני חושב שתוך שעה לאחר טיפול ראשוני כבר בתאג"ד גדודי- אם הפצועים קשה פינו לרפידים. כולל קטיעה, זה לא מהגדוד שלנו. לפי מה שהרופא אמר ולפי הספירה של הפצועים שלנו, התאג"דים שלנו טיפלו בעוד 30 פצועים של חטיבה 14. איפה היו התאג"דים של חטיבה 14 באותו שלב, אני לא יודע, אני חושב שהם גם היו על הציר. יש בעיה בשדה הקרב לזהות פיסית איפה עומד התאג"ד. צריך לחפש בנושא הזה איזו חורה, שהוא יוכל לזהות את עצמו. הקפדנו שהתאג"ד יהיה פרוס במינימום פריסה, כי הוא היה תחת הפגזה. האג"ד ב' שלנו דיגל פגמיים לצאת לשטח מוכה הפגזה ארטילרית. התאג"ד הקדמי ביותר שלנו, ד"ק כצנלסון, הכל היה מסביבו הוא עמד יותר בנוחיות.

ש/ לגבי הפינוי בהליקופטרים, אני מבין שהתהליך היה כזה- חבישה בתאג"דים, משם נגמ"שים לקחו את החובשים לנקודת פינוי בהליקופטר?

ת/ בדיוק ככה. כל הזמן הזרימו פצועים על הציר. לגבי המקרה של נגמ"ש עם פצועים קשים יותר כבר היה הליקופטר שהתחבר אתו עם עשן. ירד באזור "ירקון" ולקח את מי שהיה צריך לקחת משם. לא הספיקו והקפידו לרשום, אני חושב שזה טוב. צריך לחפש שיטות רישום מהירות יותר ויותר זיהוי, שבכל זאת תהיה לך איזו תמונה על מה שאתה מבצע בתוך כל המהומה. פנו גם הרגעים ולא הקפידו לזהות את שמות ההרגים. עד היום יש לנו נעדר מאותו קרב שאני מאמין שהוא פונה כהרוג והוחלף השם או אלמוני. אחה"צ, כשהגדוד קיבל פקודה להתקפל, שאר הגדוד וחלק מ- ב' שהגיעו אחה"צ שמר על העמדות שהושגו באותו יום. כשהו קיבל פקודה להתקפל המג"ד נתן עוד פעם פקודה לטנקים לעבור דרך הכלים הפגועים ולבדוק שלא נשאר איש בשטח. באמת יאיר עבר ליד שני הטנקים ומצא עוד גופה במרחק של 100 מטר וגם אותה הביא. אני מאמין שלא השארנו באותו קרב אנשים בשטח.

ש/ אתה יכול לאתר באיזו נקודה היה שלב המעבר מהבלמה של ההתקפה שלהם למצה שאתם עברתם להתקפה?

ת/ זה היה בין 8 ל- 10 בבוקר שכל היום נמשך ניהול האש של המג"ד לגבי טנקים של אויב וכדומה. אני ישיבתי ב"כישוף" עם מפקדה עיקרית, כשהתאג"דים פרוסים ב"עכביש" וצפיתו על הערכה כשאיה בחור מ- ב' ניהל את האש הארטילרית. היה צריך

להיות שם קש"א, שסענו מאוחר יותר שהוא מתחבא בתוך "כישוף" ולא מנצל את עמדה הקש"א שקיימה "כישוף", אבל הוא עשה בודה יפה מאוד, זיהה יציאות ובמידה וניתנו יחידות אש הוא ניסה להוריד לשם. אני גם כן ראיתי בשלב מסוים יציאות מהחורה הסינית. בכל אופן עירכנו את מ' שמאחורינו לגבי מה שאנחנו רואים. היו גם דיווחים שוטפים. היה לגדוד קש"א והיו קת'קים בפלוגות. הקה'קים שנמצאים בלחימה, אני לא בטוח שהם רואים. מה שהורגש כצורך זה אש ארטילרית צמודה, ז"א החוסר של דגם ג' או ד' צמוד לחכות חטור מאוד, מפני עשן, חילוף, טווח קרוב בלי יחידות אש אוגדתיות, אלא פשוט לטיפול בבעיות שקומות בטווחים של עד 1000 מטר אין לקח תחליף. לא היה לנו אף קנה 81 מ"מ, אף 52 מ"מ שלא היה נתון לנו הרבה. 81 יכול להיות טוב מאוד בשלבים מבויימים של הקרב ואני בקש ה-120. בה"כ, על אותו נגמ"ש אם יש 120 הוא בטח יותר טוב, יש לו טווח יותר גדול, עצמה אש יותר גדולה. הלוואי והיו מוצאים פיתרון ל-160 ניד בכינון ישיר. יכול להיות שזה יהיה פיתרון יותר רציני. אם היה לנו סיוע ארטילרי שלט, אוגני, זה היה יכול לפתור לנו הרבה בעיות, כולל ירי על מערבים סאברים שכבר שיחו מאימה הם באים, או עשן. אני אומר בפרוש שחלק גדול מהדברים זה הכמה לאחר מעשה, אבל יש בהם לקח וצריך לחמש איך ליישם את זה. עלינו מהקרב הזה מזרחית ל"רקון" לצורך תדלוק וחיימוש. נכנסנו לתנוין לילה חטיבתי. זה היה ה-14 לחודש, הקרב התנהל כל היום. עלינו בלילה לאזור "רקון". אני חושב שחניון חטיבתי זה דבר מצויין- טער גדול, סגור שחוף מה שאחיה חוץ הפגזה- ממילא אתה מליא חוץ הפגזה. הפיזור לא עוזר לך לשום דבר אלא יוצר בעיות של מנהלה. יש בעיה עם הדרגים, שכולם, אפילו עם רכב רב- מינוע, לא ניתנים להכנסה לשטח באיזור "רקון". אתה לא יכול לתדלק בשטח, אתה חייב לתדלק על ציר. מילאנו תחמושת לפלוגה ב' בשלב מסוים, הם שלחו את הנגמ"שים שלהם והם הביאו להם פגזים, אבל לדלק לא מצאנו פיתרון. לילה אחד הורדנו אליהם משאית עם דלק בהפסחה של פלוגת טנקים, כי היינו חייבים להיות צמודים ל ציר. היינו שם בבחניון חטיבתי, התמלאנו חזרה ולמחרת היום עברנו מהבחניון לפריסת יום רחבה יותר שבמסלך כל היום היה נוהל קרב לקראת ההבקעה, פריצה והקעה למעבר ההעלה לצד המערבי.

ש/ מה כלל ניהול הקרב?

ת/ נוהל קרב קלאסי- סג"ד פילא בשנים והזרימו שחפצים, תידלקו, עשו עוד פעם תיאום כוונות, הביאו פריצים, אכלו התרחצו, החליפו בדים. המג"ד היה בקבוצת פקודות חטיבתית. לא ידענו שום דבר, אבל הערכנו שהולכים לעבור את התעלה. ש/ לגבי היום הוקדם- היה יכול לעשות מיכום של האבידות שלכם?

ת/ אני צריך את השליש שבביל זה. 158 לחודש עבר, כשיצאנו להבקעה בגשרים. ויצאנו עם 18 טנקים שבעוד טנק אחד התחיל כבר התחיל נוע מהגש"ח בסטה אלינו ועם 118 נגמ"שים ו-2 תאג"דים – 20 נגמ"שים. 15 לחודש נענו ל"ספי" לפנות ערב. המג"ד ביצע נוהל קרב, קבוצת פקודות. ב-11 היתה קבוצה פקודות ראשונה ל- מ"פים. בשעה 2 היתה קבוצת פקודות שניה עם כל הקצינים וירדו עם הפרשים הקטנים ביותר שניתן לרדת היה מדובר על ציר התנעה- מדרום ל"כישוף" לחתוך דרך החולות ולצאת על "לכסיון" דרומית ל"לקקו", כאשר המשמיה היא להכנס ב- 5 צירים. שם "הלה" ש"רשור" ו- "שיק", בכל ציר פלוגה. שיטת הפעולה היתה שהפלוגות העבדונו בשיטה של ציותי סיור- עירוב של נגמ"שים וטנקים ביחד. סדר ההתנעה היה- פלוגה ב' ראשונה בחולות וגם אח"כ, אחרית על פלוגה ג' ואחרית פלוגה א'. פלוגה ב' כאשר מגיעים לצומת "נחלה" – "שירשור" ממשיכה הלאה לכיוון "שיק" אחרית פלוגה ג' נכנסה "לשירשור" ופלוגה א' נכנסת ל"נחלה". כל פלוגה בגזרתה מנסה להבקיע עד התעלה. במידה ולא יפתחו באש- לא לפתוח באש, לנסות לעשות פשיטה שקשה לגמרי ולהתחיל להגיע באותו גרע שיהיה ברור שאיתרו אותנו. לנסוע צמוד ככל האפשר, מבנה מכונס, ממש גוש פלדה שיכול ליצור אש לכל הכיוונים בעוצמה בריבית ובמידה ויהיה צריך לפרוץ- לפרוץ בצורה כזאת, במהירות של 17 מיל. לצורך זה אנחנו, פלוגה ב' היינו צריכים להוביל הוצאנו מחלקה כבר בשעה 10 בבוקר לאיזור הציר. הם ישבו מדרום ל"כישוף" וצפו על האיזור. זה היה האיזור ששבע לפני כן. ביום רביעי בדיוק נסענו באותה פשיטה קודמת.

רס"ן אבירם: יותר מאוחר שלחנו משקפת ארוכת טווח לאותה מחלקה, שיתנו לנו תמונה שוטפת.

: הם צפו משם ובשלב מסוים התקדמנו קצת פנימה כדי לבחור צירים. הבעיה היתה לא עבירות, אלא בעיקר התעלות שבעבר היו תעלות מים, שכנראה הוליו מים מהחוזה הסינית. באותו גרע הם איתרו דרך, איתרו ציר ברור וקבוע, הם לא שילטו אותו כי היו חסרים להם אמצעי שילוט וחרוזו אלינו ב- 2-3. בשלוש וחצי יצאנו מאיזור "עכביש" 55. חצינו ישר דרך החולות ונכנסנו דרומה ל"כישוף". שם ישבנו עד שעה 6 בשדרות פלוגתיות. בשעה שש ורבע נענו משם לאחר נאום.

ש/ הצשחצה הכרךחף החיץ ברורה לכם?

ת/ כן. המשמיה הכללית, כפי שנמסר לנו אז, לפרוץ לכיוון ההעלה, כאשר המשמיה המוגשרת שלנו להגן על איזור הצליחה. הסטרה של הגדוד היתה לפרוץ את המעבר והפלוגה שלנו "בוזקי", היתה להגן על האיזור צפונה ממנו בפני כוחות שעלולים לתקוף מצפון לדרום. נאמר לנו שכאש אנחנו עוברים שאר חטיבה 14 לנוע אחריו 184 ואחריו 79. עד כמה שאני יודע זהו גם בוצע 184 היה צריך ללכת ממזרח ל"לכסיון" ו- 79 ממערב. אח"כ התברר לי ש- 79 משך הרבה יותר קדימה והגיע הרבה יותר רחוק משחשבת, עד צפונית מ"עושה". באיזור, עושה" היתה ידיעת על גשר של המיצרים. לנו היתה משימה משנית, במידה והכל יל קל, להיות מוכנים לשתי אופציות- או לנוע ולכבוש את הגשר הזה, כאשר ב- זמנית 79 כובש מ"עושה". או לנוע אחורה לצורך חילוף או עזרה לשאר הגדוד שנמצא ב- 3 ק"מ דרומית לנו.

ש- בבוקר אמרה שקבוצה פקודות היתה ב- 11 – זה היה מתוכנן מראש לפעולה לילית?

: כן היה מדובר על שעה 6. זה הסתמך על כך ששתיים ראשונות יהיה חשוך. על צירי התנועה עד "לכסיון" היה ברור שיהיה חשוך. אח"כ החושך היה עוד יותר גדול, כי כיסו עננים את הירח באותו לילה- לילה חשוך. היה מדובר משמעה 8 בערך כן תהיה תאורה טבעית.

רס"ן אבירם: התחלנו לנוע. הכל התבצע לפי תוכנית, כמו בתרגיך, חוץ מטנק אחד שתפס שיפוץ צר ירד לתוך קצת מים.

: כאשר התחלנו לנוע התברר שאותה מחלקה ששלחנו להכין את הציר לא הכינה אותו כפי שצריך, הם בעצמם לא שלטו בו כפי שצריך והיו שלבים שכל החטיבה ואחרית האוגדה נעצרו, היו פקקים נוראים שם.

רס"ן אבירם: הבעיה של הציר לא היתה עבירות אלא גיוס, לפי דעתי. הציר צר, שיש בו 3 גשרים הכרחיים, שהמעבר של כל גשר כזה גם ביום הוא בעיה, וזה לא היה מושלם. מאוחר יותר הורידו אש עם פנס שיעבור את האחרים. התברר מאוד שזאת הדרך ואין ב' נעו, עמדו בלוח זמנים פחות או יותר לפי המתוכנן. כל הכותות הגיעו למקומות שלהם כמתוכנן, כשפלוגת א' היו חילופי אש בצומת "עכביש" – "נחלה".

פלוגה ג' הארונים שעברו חטפו אש מאיזור "טירטור". ב' נעה למקומה בגיזה "שיק" ופלוגה א' ג' עמדו על הרמפות של ה"מצמידים", כש- א' קדימה לאיזור "טירטור" מזרחה וצפונית וג' מאחוריה. א' וג' עמדו שם, לא ידענו היה ערפל קרב ולא דיברנו בקשר אם כן צלחו או לא מלחצו כל פעם באו זחל"מים ריקים או מלאים מימין ומשמאל, עד שהתחלנו לשמוע בקשר, המג"ד העיר אותנו ב- 1 בלילה ואמר שנעים מזרחה להוציא את הצנחנים ולטהר את ציר "טירטור" ממתרב למזרח. אפשר להבין מה זה שיש צנחנים בצומת שלבי לחימה וצריך לחלץ אותם. שמענו קולות קרב מהכיוון הזה, אבל היתה גם מהומה ברשת- כל חטיבה 14 וכל מיני כוחות נלחמו על אבטחה הצליחה. התחלנו לנוע בשדרה, המג"ד נע כמעט ראשון. לאורך ציר "טירטור". כשהגענו כ- 500 מ' מצומת "טירטור"- "לכסיון" הוא גילה טנקים של האויב והתחיל להדליק אותם, הוא גילה טנקים של 500-700 מ' מוכנים, בשדרה עם דירוש צר, כי מצפון האויב, ממזרח נלחמים כוחותינו מדרום נעים כוחותינו על "לכסיון" מדרום לצפון והביצה שחלק קטן ממנה התגלה מאוחר יותר בשטח שאפשר קצת לתמרן עליו בטווחים של 400-500 מטר. עלינו על מארב כל הגדוד כולל ה- 18 שהיה אחרון, כל הגדוד עלה על תעלה שהייתה צפונית מקבליה לכביש. מערך נ"ס שפעם ראשונה שעברו אותו היה רדום. היתה שם פלוגת ח"ר בסיוע נשק נ"ט 5-6 ג'פים נושאי שמלים ו- 4 טנקים שהעברו.

: אני חושב שירו מצד שני של "לכסיון" כ- 200 צפונית ל"טירטור"- "לכסיון" ומזרחית ל"לכסיון", היה שם ואדי נוסף שבו היתה פלוגת ח"ר נוספת עם נשק נ"ט .

רס"ן אבירם: כנראה שהצנחנים היו כבר ב"טרטור" מזרחה יותר עמוק, כי לא הגענו אליהם. במשך כדקה הגדוד לא היה קיים במבנה של גדוד. המג"ד אמר בקשר 11 קח פיקוד אבל היה מוסכם שמ"פ ב' יקח פיקוד. אני אמרתי "מה עם בזוקי" ענה לי מישור ש"בזוקי" גם איננו ואני אקח פיקוד. לקחתי פיקוד ולמעשה ניהלתי קרב חילוץ אמרתי לו- 20 שאני נמצא מפגע אש 30 מטר ויש לי הרבה נפגעים, עיקר הבעיה שאין לי מערכת שליטה כי המפקדים נפגעו. הוא אמר שהוא שולח כח לחפות עלי או לחלץ אותי. יאיר ניהל שם את החיסור העיקרי. הוא כבר היה בצומת כשאיציק כהנא נפצע- מ"ע ג'. יאיר החליף אותו ולקח את הפיקוד "ומברג" א' לקח את הפיקוד על א', אבל הטנק איבד את כל החנקן שלו. שמרנו מגע וחיכונו שהפצועים יכנסו לכלים שלו כשהנגמ"שים קצת משמאל יורים לאורך תעלה- זה ערן סמ"פ ג' בינתיים כא מפח"ש 14 רא"י ב"לכסיקון" מדרום לצפון – 3 טנקים, הגיעו לצומת. בערו שם כ- 5 טנקים רוסיים וגם טנק אחד שלנו. כמו שהגיע ראיתי איך נכנס לו הטיל במנוע, אמר נפגעת" קפצנו מהטנק, לקח פצועים של טנק אחר שלנו, נכנסו ל- 2 הטנקים האחרים שלו ונעלמו. הטנק אחרי זה התחיל להתפוצץ. הם לפחות נתנו לנו חיפוי לגבי הצומת שגדעון הזכיר, כשאנחנו עוד לא גמרנו עם התעלה שלנו. זה לקח כשעה עשירי דילוגים כשהמחפה שלנו היה יאיר עם המחלקה שלו, כל פעם תפס עמדה והזיז טנק – טנק. באנו חזרה לרמפות והתחלנו לתבוע את הפצועים. עשינו שם הערכת מצב, לא יגענו מה המצב. הבנו ש- ב' שלנו שחוק, לא ידענו בדיוק מה איתו. היה לי יוכו אם להכנס ל"מצמדים" ולהאחז בהם או להשאר ברמפות, החלטנו להשאר ברמפות. עשינו ח' מרובע, כל הכלים שכלו לנוע נעו איתנו חזרה וכל הפצועים, כולל המחלקה של יאיר שחיפחה. שמת' את שוחט שלפי צפון מערב, שמת' את יאיר כלפי מזרח. כי היו לי כלים שיכולים לירות. שני טנקים שהתנגשו ביניהם קודם נעו בינתיים לתוך ה"מצמדים" ושם מצאנו אותם למחרת, חשבנו שהם נעדרים. עשינו ח' של הנגמ"שים כששני נגמ"שים מאבטחים לתעלה, אז בא אלי יוני ואמר לי שצנחנים נמצאים בצד השני של התעלה, ואז תפסנו שצלחו. שאלנו את 41 ו- 20 אם לירות או לא לירות לצד השני. הוא אמר ש"כל מה שכיפה אדומה לא לגעת". הקש"א ביזמת עצמו קבע טיוח של 100 מטר מסביבנו. היקצו לנו בשביל זה יחידות אש. התחלתי לדבר עם 20 לגבי מיקום ומצב בשעה 7 או 8 בבוקר אמר לי 20 לא להיות מודאג, שהוא על יד. הוא בא, ושב איתנו. במקביל לזה הנגמ"שים סגרו ח' כי פחדנו מארטילריה. הרופאים הכינו את הפצועים למשלח. כל הזמן אמרו לנו שאפשר לפנות פצועים על ציר "נחלה" והתחלנו לפנות על ציר "נחלה", כשכל מפקד נגמ"ש שהיה לוקח איתו פצועים היה בא אלי ומקבל תדריך ממש על המפה. חשוב לתדרך את מי המפנה על הצירים האלה בדיוק איך לפנות. אמרו לנו ש"עכביש" פנוי. תוכנית הפינוי היתה כזאת בתנועה ובקרב – פינוי עצמי אם יש אפשרות להכניס מסוקים ויש דברים חמורים- מסוקים. לא קיבלנו אישור למסוקים מאוחר יותר, על הציר "לכסיקון"- ו- "עכביש" אמרו לנו ש"עכביש" פנוי שלחנו 3 נגמ"שים על "עכביש". הם נעו, הגיעו, פינו באיזור "רקון" לכל התאכל"דים והגרפיים כשחזרו ב- 8 בבוקר "עכביש" נסגרה חזרה, 2 נגמ"שים חטפו, נגמ"ש שלישי חילץ את האנשים. פצועים, אין הרואים. יותר מאוחר "עכביש" נסגר לגמרי לאותו יום ומשינו להשתמש בציר הפריצה. מה ידעתי על ב' זה ש"בזוקי" נהרג, משנה "בזוקי" לקח פיקוח והם נמצאים יחד עם גדוד 184. בשעה 8 דוברתי עם מח"ט 14 בדקנו את המצב והחלטנו שבשלב זה אין מה לנסות לאכנס את הגדוד כגדוד. היו לנו 4 טנקים כשירים רכזתי ושלחתי לטסה לשיקום. למעשה כל הנגמ"שים שלנו באותו שלב חוץ מ- 10 18 א' ו- 13 עסקו בפינוי פצועים. אנחנו, מפדה עיקרית, נגשנו לטנקים לחפש אם יש פצועים כשמחלקה אחת נכנסה לעמדות בצומת "לכסיקון" והתחילה לנהל אש קרב עם מה שקוראים אצלינו החווה הסינית, את הצומת עצמו הם כבר פינו, טווח של 1000 מטר ישבנו עד אחר"צ אז התקפלנו לגדוד 70. הכנסנו את המחלקה הזו לגדוד 79, שהיא עד עכשיו עוד בסיס לפלוגה "חורף". באותו ערב הם בלמו את התקפת הנגד של המצרים מדרום לצפון. כל זמן שגדוד הסיור פעל כגדוד ביו. בבלימה הוא פעל כגדוד סיור- דיווח על מה שהוא רואה, מסר ידיעות לאוגדה. מיוון שהיתה לו רמה כזאת של קצינים ושילוב של אנשים וטנקים וסיור, גם היתה לו רמת דיווחים בהתאם לזה. מסר כל הזמן תמונה שוטפת מה הוא רואה ואיפה האויב וכו'. גם הכניסה ל"לקק" בליה היתה פעולה אופיינית לגדוד סיור. גדוד הסיור בסכנה הקודם שלו לא מתאים לפעולות לחימה, מפני שחסר לו עצמת טנקים, יש פה ענין של שחיקה. אם אתה יוצא למלחמה עם 33 טנקים, קל לך יותר לשמור על המסגרת אחרי קרבות כאלה שהגדוד עבר. אם אתה מתחיל עם 23 טנקים, אתה באיזה נקודה שובר את הגדוד יותר מה.

רס"ן גדעון פרידמן:

במלחמה הייתי המ"פ של פלוגה ב' בגדוד 87 שהקוד שלה ברשת היה "בזוקי". הגיוס היה ביום כיפור. אני חושב שיחסיית די מהר. ב- 12 בלילה מרבית האנשים היו בשדה תימן העסק לא היה מוכן כמו שצריך. הטנקים לא היו מוכנים לפי פלוגות והנגמ"שים לא היו מוכנים לפי פלוגות והיה צריך לרכז אותם לפי פלוגות. הציוד היה מאורגן בצורה שאיפשרה העמסה די מהירה. פרט לפרטים שהיו חסרים אני לא מאמין שיש הרבה מה לשפר בזה. העמסת התחמושת לטנקים היתה לקויה בכך שהיתה בבוקרים ולא היה לנו אמצעי עזר להעמיס אותם. זה לקח קצת יותר זמן אבל במאמץ משותף הגענו לכך שב- 5 לפנות בוקר כל הגדוד זז. לקח ראשון – נסענו על שרשראות משדה תימן עד "ירקון", מערבית לטסה ומתוך כל הכלים יצאו 6 נגמ"שים ו- 7 טנקים כולם הגיעו. התנועה היתה מהירה מאוד. כ- 65 ק"מ לשעה ואני משוכנע שאם היינו מחכים למובילים זה היה לוקח הרבה יותר זמן. בשעה 3 בבוקר כבר עמדנו צפונית מערבית ל"ירקון" בעמדות והיתה לנו תצפית ראייה לכוחות המצרים.

ש/ מה היו ההוראות שלך בשלב זה?

ת/ אנחנו נענו שניים בגדוד, לפנינו נעה פלוגה א'. המ"פ לא היה באותו זמן, הוא היה בחול'ל, אני הייתי המ"פ ביומיים הראשונים. כשהגעתי לכביש חיכה לי שם המג"ד, כיוון אותי לאותה נקודה שעליה התמקמתי, מערבית ל"ירקון" מדרום "עכביש" ומסר שננסה לזהות את האויב, במידה והיו היה בטווח ירי לפתוח באש, במידה ולא- לדווח על כל דבר. נכנסנו לעמדות, ויהינו כלים מצריים בטווח רחוק מאוד מאיתנו. לפנינו משמאל היו 6 כלים של חטיבה 14 שאח"כ התקפלו והשאירו אותנו הקו הקדמי מערבי של הכח. כאשר עלינו לא ידעתי שהם שם, כשזיהינו ראינו מיד שאלה מטונים. כשראינו שהם מערבית לנו היינו פחות מודאגים.

ש/ ניסיתם ליצור קשר או לברר מי אלה?

ת/ דיווחתי למג"ד על הכוחות והוא אמר לי שזה בסדר. בשלב מאוחר יותר יצרנו איתם קשר. מאחר הטנקים שלהם לקחו ככלים 24 וולט. עמדנו שם עד חשכה, כאשר אנחנו האגף הצפוני- מערבי של הגדוד, פלוגה אחת מצד שני של הכביש ואחת אחורה יותר כלומר מזרחה. לקראת חשיכה עשינו חניון גדודי באיזור "ירקון" שיירות פלוגותיו.

ש/ מה ראיתם בתצפית שלכם?

ת/ ראינו מספר טנקים מצריים עומדים בעמדות בטווח 300 בערך.

ש/ יריתם משהו?

ת/ לא, ההוראה היתה רק במידה ונוצר מגע אש, לנסות לאבטח את הגיזרה ללא כוונות התקפיות, לא לחמם את זה. נוסף לזה 6 כלים של חטיבה 14 עמדו לפנינו וראיתי שהם עומדים בשקט, אז מה שעשינו זה צפינו. שעתיים אחרי זה בערך הגיעה הוראה לשלוח את כל הנגמ"שים לטסה כדי לאייש אותם בצנחנים, על כל נגמ"ש יישאר ח' מפקד ונהג שלו, פלוס צנחנים שמכורים היטב את האיזור. הנגמ"שים בעזרת הטנקים ינסו לפרוץ לאיזור ה"מצמדים" לחלץ אנשים שהיו שם. העברתי את בפקודה לאנשי הנגמ"שים שלנו והם התחילו לפנות את הכלים. אני ועוד שני המ"פים והמג"ד נסענו לטסה לקבוצה פקודות אגודתית שהיתה קשורה בפעילות של מחר ובפריצה הזאת. באותה קבוצת פקודות העניינים הזה בוטל. תרשום היה די מרכז. מפקד האוגדה בדק את מספר הטנקים שיש לנו, התברר שחטיבה 14 נשארה עם 8 או 12 טנקים כשירים באותו יום. הוא הסביר את המצב בגיזרה, איפה יושבים המצריים, מי נחוויתנו. הוא אמר שיותר מדאיג מהמגע הפיזי זה שהמלחמה הזאת יכולה לגרום לשינוי מנטליות כללית בכל העולם הערבי. משם שבכל המלחמות האחרות הם היו במצב של מובסים ואנחנו היינו במצב של מנצחים ופתאום אתמול והיום הלך להם כל כך קל. הוא דבר על פצוע שהצליח להימלט מהחווה הסינית וראה שהמצרים רוצים את הפצועים שלנו בתעלות ושמע את יללות החיילים המצריים שיכורו ניצחון. הוא אמר שאנחנו מוכרחים לנסות לפחות למחרת במיתקפה מדרום לירקון, פחות או יותר מאיזור "כישוף" על גיזרה רחבה, לפני שהמצרים מתמקמים- לפנות אותם מכל האיזור הזה, למשוך צפונה. בעיקבות זה שמעתי קשר של מעוז שאומר שעולים ומבקש סיוע, ואנחנו לא יכולנו לעזור לו, רק עזרו לו באש. חזרנו לחניון, יבנו מספר שעות. לא ספרתי לחיילים על המעוז הזה. ספרתי למפקדים כל כך שמוכרחים לעשות מאמץ עילאי ושזאת ממלחמת קיום, ועל בעיית שינוי המנטליות, שמוכרחים להשאיר אותם בחגיגת נחיתתם לגבינו.

ש/ למה לא אמרת משהו לכל הפלוגה?

ת/ אני לא זוכר מה היה שם, אבל הנסיבות היו כאלה שלא היה נוח לאסוף את כולם וביקשתי מכל קצין שיעביר את זה לצוהרים שלו. המורל היה נמוך באותו שלב, כאשר ראינו שלמעשה בשלב זה אנחנו מובסים. אנחנו עמדת בעמדת הגנה, ההרגשה היתה לא טובה. למחרת בבוקר חזרנו לאותו מקום, צפונית- מערבית ל"ירקון". התחלנו לזהות שוב כוחות אויב, דיווחנו מה אנחנו רואים. פתחו עלינו אז בהפגזה ארטילרית. המג"ד נתן הוראה להשאיר טנק אחד בלבד בתצפית, להבטיח שלא אוגפים אותנו ואת שאר הכלים להוריד לטחמים מתיים וכל עשיתי. מי שרק יכול היה סגר מדף, שלא להסתכן בחינם- משחק של תנועה וברחה מאזורים מופגזים היה עד סביבות הצהרים.

ש/ לכמה התרחקתם?

ת/ 500 ימינה – 500 שמאלה, לפי האש שלהם, פחות או יותר.

ש/ האם הקש"א שלכם הדרוך אתכם משהו. איך להתחמק מהם?

ת/ לא, איתי היה קה"ק, הוא לא העיר מאומה. זה גם הלך לפי סדר מסוים ובהתאם היינו זזים. כך זה נמשך בערך עד הצהרים. אז קיבלתי מהמג"ד לחצות ישר דרומה ומערבה מעט. לעלות ולתפוס את הגבעות שמדרום ל"כישוף". ביצענו את זה, קידמתי את הטנקים קדימה קצת. הנגמ"שים נשארו יותר מאוחר. עמדנו דרומית ל"כישוף" והטנקים שלנו זיהו טנקים בטוחים רחוקים מאוד, נתתי הוראות לא לפתוח עליהם באש. התחילה אז הפגזה מכוונת יותר מהקודמת תירנו ימינה ושמאלה וראינו שאין בזה טעם, כי היה איזה סדר משתנה בהפגזה, זה לא היה שיטתי. המג"ד עמד צפונית ל"כישוף", שאר הגדוד היה צפונה מאיתנו והוא אמר לנו לחפש קה"קים, מוכרחים להיות קה"קים באזורי הצבעות שלחתי את מ"פ 3- נגמ"שים- לנסות לזהות קה"קים, הוא עלה על עיקבה ותפס 3 קה"קים, אז חשבנו כך. אח"כ התברר שאלה היו אנשי קומנדו. זה נמשך בערך עד 4, אז הגיע רפי בר- לב מחו"ל. בערך 3 וחצי ירדו עלינו פעמים טילי ג"פ די מדוקדקים. ב- ארבע וחצי בערך קיבלנו פקודה להצטרף לכל כוחות הגדוד באזור "מכשיר", שם התבצעה התקפה גדודית. נענו לחניון גדודי, היה לילה שקט. למחרת כל הגדוד קיבל פקודה לנוע לכיוון "טליפמן". אנחנו נענו ראשונים ואחריו כל הגדוד. הגענו ל"טליפמן", תפסנו שם עמדה צפונית ל"טליפמן" והינו מוכנים להדוף התקפות שלא באו.

הסמג"ד: אני אתקן אותך- 174 הלך לתת חיפוי לאנשי מעוזים שנעו ברגל. גדוד 184 עמד בעמדות מול "מברג" ו"מכשיר" על הציר והכניס את הנגמ"שים בין שני יעדי אויב, שאלה שנעו ברגל כל הזמן היו בקשר איתי, בסוף הם מצאו את הנגמ"שים ונכנסו ונגמ"ש אחד חטף בזוקה. אנחנו עמדנו מאחוריהם, למקרב שיתפתח שם קרב רציני יותר – להתקפה, הדיפה, התקפות נגד.

רס"ן פרידמן: בכל אופן לפנינו עמדה חטיבה 600 והם היו במגע, זה בערך עד 10-11. משם נענו חזרה לאזור "עכביש" ואנחנו ניסו לתקן קצת את החוסר שלנו במקלעים, היו שם כל מיני כלים שנפגעו ושלא נפגעו ששייכים ליחידות שלא היו במגע עם האויב ולא היו צפויות להיות במגע עם האויב, אז פירוק מקלעים ולקחו כל מיני דברים. בסביבות 2 קיבלנו הוראה לנוע עוד פעם לאותו איזור שבו היינו יום לפני כן. דרומית ל"כישוף".

נעמדנו שם ולמעשה היה שקט לגמרי. בערב חזרנו שוב לחניון באזור "עכביש". ביום שלישי ישבנו דרומית ל"כישוף" עד סביבות שעה 3, אז התחילה אש קלה, לא מדוקדקת. ניהלנו קרב תנועה ואש עם טנקים מצריים שהיו מאד לא יעילים, ותוך כדי כיוון דרומית ל"לקק" בשלב מסוים אש הג"ט פסקה ורק היו הפגזות על האיזור שלנו. היות ונענו, הבעיה לא היתה בעיה. צלחנו את התעלה של החווה הסינית. בסביבות 6 עמדנו על "לכסיקון" כאשר פלוגה א' מצפון לנו, פלוגה ג' מדרום לנו ואז קיבלנו הוראה לנוע צפונה, עברנו את פלוגה א' תפסנו קצה דרומית לאיזור ההצטלבות ב"לכסיקון" – "נחלה". באותו שלב קיבלנו פלוגה א' דרומית ל"לקק" התמקמנו לחניון מזרחית ל"לכסיקון". שאר הגדוד התמקם לחניון כ- 2 ק"מ דרומית ל"לקק".

ש/ אמרת שאז קיבלתם פקודה לנוע צפונה- האם זאת לא היתה התוכנית הפקודתית?

ת/ כל התכנית, אם היתה, לא הובאה לידיעתנו. בדרך שלי זה בוצע תוך הצפוניים מבין הגדוד. בלילה היה רך נעים, כי לא היו לנו מקלעים. רפי בר- לב חילק את הפלוגה ל- 4 גדודות. מיקמנו את המקלעים המעשים שילכו לחפות על כל הגזרות. יצרנו תורנות מפקדים ושמיירה. במשך כל הלילה ירדו רקטות תאורה, כנראה כדי לחפש אותנו, אבל רוב הזמן הם היו צפונה מאיתנו ולא אותנו ע"ה האויב. הנקודה הסופית שלנו היתה ק"מ דרומה ל"נחלה" – "לכסיקון" ממזרח ל"לכסיקון". אולי הם איתרו ורצו לראות מה אנחנו נעשה. הוראות פתיחה באש היו כל מי שלא מזהים, כל גזרה פותחת באש מכסימליה. במידה ויש פגיעות רציניות או שאנחנו לא יכולים לעמוד, או לפי פקודה או שהמצב הוא נואש- כל כלי באופן עצמאי בורח מזרחה לכיוון הגבעות ויתקדם של באזור הדיונות, עוזב את הכלי מתרחק 100-200 מטר מהכלי. מחכה עד האור השחר, היתה סכנה שנקבל אש מכוונתנו, 600 ישבה שם אז. עם שחר חזרים לכלים ונעים הלאה מזרחה. המצב ממזלנו לא היה כזה, עם שחר קיבלנו פקודה התקפלות והתקפלו בצורה מאורגנת לאיזור הגבעות המזרחיות ושם, כעבור בערך, נענו עוד פעם לכיוון "עכביש" וחניון. בבוקר נכנסו נגמ"ש ללקק באש, אנחנו לא ירדנו בכלל. פרט לשלב שירדנו מאזור "כישוף", נענו בשקט במערה שלא יאתרו אותנו, התחמקנו מארטילריה שלהם. פלוגה א' ירתה אז. אנחנו ביקשנו אישור לראות מה אם הלקק חשבנו שיש כוחות שלנו, לא קיבלנו אישור. בבוקר אחד המ"פ"ים לחץ על רפי שהוא רוצה לגשת ל"לקק". רפי לחץ על יואב ויואב אישר על דעת עצמו שיגש לקק. נכנסנו פנימה, הסתובבו ונסענו רורם כדי להסתובב. הסתכלנו פנימה והכל היה שלם לגמרי. אפילו לא הורידו את הדגל. זה היה עם שחר. צעקנו פנימה, לא אנו לנו וכל הזמן לחצו עלינו לצאת מהר. יצאנו החוצה והצטרפנו לכוחות.

רס"ן פרידמן – בכל אופן נסענו בהרגשה לא טובה, שאולי בכל אופן מישהו נשאר בפנים. לא ידענו ש"לקק" פונה. התארגנו, הגיעה תחמושת, מזון וכו'. בסביבות 11-12 הגיעה ידיעה שבה מצרי מנסה תקוף מדרום וצריך לנוע דרומה, לציר "מבדיל". נסענו לציר "מפדיל", הגענו לשם ואז הגיע ידיעה שזה בסדר, אין תנועה כזאת, מתמקמים לחניון. מהמקום שהתמקמנו הזינו אותנו עד הצי קילומטר דרומה ושם סופית למשך יומיים.

זה יום רבעי עד שישי בבוקר. באותם יומיים הצלחנו לשפר את המצב, הגיעו בגדים, מקלעים. אנשים מבחינה מורלית הרגישו טוב יותר בגלל הפשיטה ל"לקק". ביום שישי בבוקר קיבלנו הוראה מתוכננת לנוע לציר "כספי" להחליף את חטיבה 600 שנמצאת שם בקו ליום יומיים ואח"כ הם יחליפו אותנו בחזרה. כל הגדוד נע ביחד, בדרך גילינו עוד פעם עיקבות של קומנדו, התחיל שם מרדף, חלק תפסו. בלילה ביום רבעי וחמישי היתה ידעה שבאזור טסה נחה קומנדו. רפי לקח מחלקת טנקים ומחלקת נגמ"שים ורצו לשם ולא היה שום דבר. ביום שישי הגענו לאזור "כישוף", חתכנו דרומה קצת, המשמיה שלנו היתה להגיע לאיזור "חורבה" – פלוגה ב' להתמקם בסו, להחליף את חטיבה 600 שם. אנחנו תפסנו את כל הקו של חטיבה 600. הכוונה היתה לתפוס את כל הגזרה בתצפיות ופשוט לדורה.

במקרה שתהיה התקדמות של האויב, נקבל כוחות נוספים מאוחר. היינו מרוחקים מאד שהגדוד, כ- 20 ק"מ ובין "כישוף" ל"חורבה" למעשה לא היה שום כח. שבנו ב"חורבה" במבנה מאוד מפוזר, פריסה של 2 – 2 ק"מ מ"חורבה" דרומה על הרסיים ופשוט צפינו בשביל לעבר כוחות אויב לאיזור "בוצר", כבדתי. איחרנו שם כ- 4 טנקים שהיו עושים סיור שירגתי, יוצאים לכיוון דרום וחוזרים. הם היו די ניחים ולא גילו פעילות יותר מידי אקטיבית.

ש/ מה היו אז הוראות שלכם לפתיחה באש?

ת/ במקרה ועולים עלינו, לירדה. במקרה ורק מאחריים – לדווח ולקבל הוראות. לקראת לילה נכנסו לחניון בתוך הגבעות, הכל עבר בשקט באותו יום. למחרת כל אחד חזר לעמדה שלו, חזרנו לאותה פריסה שהייתה לפני כן. באותו יום הגיעו המקלעים בשביל הטנקים, הסמג"ד הגיע עם מחלקת החימוש, הגדודית ולאט – לאט הורדנו טנק אחרי טנק להעז עצמו, שם ריתכו להם את המקלעים ואח"כ הם חזרו בחזרה. באותה שעה בערך 2-3 מחלקה 4 שלנו היתה הדרומית ביותר איתרה טנק בטווח שאפשר לדפוק אותנו, דרומית מזרחית ל"בצר", תחת רשת. יואב ברום- המג"ד החליט להכניס לו ונעו לשם מחלקה 4 יחד עם מחלקה 1 נסעו על ציר "כרוניקה", באו ממזרח, הגיעו לטווח של 3000 ירו עליו כ- 30 פגזים והיה ויכוח אם כן פגעו או לא. המטרה לפגוע בו היתה בעיקר מורלית. כנשתה נגמר יואב ברום חזר ל"כישוף", הוא היה איתנו כשעתיים- שלוש. בהנתיים כל הטנקים היו ממוקמים עם מאגים או 0.3 בצורה מאולתרת על הצריח. בערך באותו זמן שלחנו את צביקה טננבאום עם נגמ"ש שלו ועוד אחד להביא

צביקה טנבאום: נסעתי, למעשה את הדרך הזאת עשיתי פעמיים. הייתי נוסע על ציר "כספי" לאזור "רקון" לקחת הספקה ולהביא בחזרה לפלוגה. יום אחד שעיתי את זה עצמאי חבד, אני ועוד נגמ"ש פעמיים את הדרך וביום השני נכנסה שיירה שלמה של הגדוד עם פלוגה א', נכנסה מיכלית דלק עד הפלוגה שלנו לאורך ציר "כספי".

רס"ן פרידמן: באותו לילה הוחלט שמבצעים פירוס בצירים בשביל להבטיח שהצירים בשליטה בלילה. במסגרת הסיוור האלה פלוגה א' היתה צריכה להגיע עד חגירה שלנו ואנחנו היינו צריכים לנוע על "כרוניקה" כ-10 ק"מ דרומית בערך, פעמיים בלילה. הוא הגיע יחד עם הסיוור הזה, עם הדלק, הם חזרו והוא נשאר איתנו. כל הפלוגה חיכתה לצביקה בערך בהצטלבות "כרוניקה" "כספי" ותדלקנו את הכלים. אחרי שגמרנו לתדלק ענו בחזרה לחניון דרומית לפינה של "כרוניקה", מהצטלבות "כרוניקה" – כספי", דרומית מזרחית 2 ק"מ. שם נענו לחניון ואני אחרי כחצי שעה יצאתי עם מחלקה 4 לעשות את הסיבוב שלנו בציר "כרוניקה", היה קצת לא נעים כי זה היה ציר שבדרך כלל לא נעו עליו, ואמנם אנחנו עמדנו לפני הציר הזה, אבל דרומה יותר זה לא היה בשליטתנו בכלל. בכל אופן זה עבר בשקט, לא היתה כל בעיה, נסענו דרומה וחזרנו. התברר שבגיזרה הזאת הם החזיקו פחות ממה שחשבנו. עבר עוד לילה שקט. למחרת התחולל הקרב שצביקה תיאר אותו קודם, אני לא הייתי נוכח בו. רפי בר-לב עם כל הטנקים של הפלוגה פלוס מחלקה 3 נסעו לשם, אני נשארתי עם מחלקה ארבע פלוס נגמ"ש 8 והנגמ"ש שלנו. נישארנו והמשכנו לצפות ולאבטח את הגיזרה דרך תצפית. אחד הכלים של 4 היה דרומי מאד, דיוק במקום שהיה קודם. היתה הרגשה קצת לא נעימה כי נשארו בלי כוח נ"ט. אפילו בזקוקות לא היו לנו. מולנו ב"מצור" עמדו טנקים. אח"כ יואב ברום אמר לי שהוא היה מאד מודאג במקרה והיו טנקים אותנו.

ש/ לעניין הבזוקות, אני מבין שזה לא בתקן של הנגמ"שים.

ת/ באימון הקמה שבעברנו במ"ח 500 היה מדובר שמכניסים קרגו במקום בזוקה וזה יכנס לכל כלי. עכשיו יש לנו "לאו". זה לבטחון שאם תיכנס למצב לא נעים תדע שיש לך מה לעשות. בסביבות שעה 2 נתנו לי הוראה להתקפל ולקפל את התצפית, היו תצפיתנים שישובו ב"חורבה" עצמה, להתקפל עם כל הכח, להגיע לאזור "כישוף". באנל ל"כישוף" כבר אחרי הקרב. בינתיים הכניסו את כל חטיבה 500 בין "כישוף" ל"חורבה". כשהתחלנו לנוע שאלתי אם ידוע שאנחנו באים, אמרי לי ש-100% המקב"ץ או המג"ד... המשכתי לנוע אז קרא לי מח"ט 600 שעמד בעמדות לכיוון מערב. הוא אמר שהוא לא ידע. הוא שאל אם ידוע לי שמסתובבים שני פי. ש-76 דנגמ"ש ושאל אותי אם אני יכול לתפוס אותם. אמרתי לו שיש לי הוראות לחזור מיד לגדוד. המשכנו לנוע, הגענו לאזור "כישוף". שם קבלתי הוראות לנוע עם הכלים ולהצטייד ולהתחיל להעביר ציודים לטנקים שהיו ב"כישוף". ענו והתברר לי שהיתה שם בעיה מעיכים.

ש/ באותו זמן הורגש בטנקים מחסור בחלולים?

ת/ כן, הם רצו חלול, רח"ש. אח"כ בפריצה זה שונה למעיכים. צביקה אסף שם כמה שהוא יכול פגזים, אנחנו באנו והתחלנו לאסוף גם כן. לקראת ערב רפי שאל אותי איפה אני צאי, הוא מסר לי מקודה שהיתה חניון גדודי.

נסענו לנקודת הזאת, סימנו אותה ואח"כ הולכנו את כל הגדוד לשם. הגדוד נכנס בשדרות פלוגתיות ואסף את כל הטנקים שנפגעו באותו יום. בגלל שהפלוגה א' ו-ג' דובר שאנחנו נישאר פלוגת סיוור עם נגמ"שים וטנקים ונקבל הסופת טנקים, המחלקה של גדעון ברזילי צורפה אחינו, היה להם טנק אחד בלוע וגררו אותו. למחרת צרפנו אלינו עוד טנקים. היה מדובר שפלוגה א' תהפך לפלוגת נגמ"שים בלבד ופלוגה ג' תהיה פלוגת טנקים בלבד. ככה התחילה ההתארגנות בלילה, היה לילה שקט, הגיעה תחמושת.

.....לגבי יום ראשון, אני הייתי יחד עם הכח שנסע יחד עם רפי צפונה לאזור "כישוף", בחילוץ הפצועים שם היה ענין שהודיעו בקשר שנוסע נגמ"ש על ציר "כספי" מלא פצועים, הודיע את זה קופמן והם לא יודים לאן לנוע, הם לא יודעים תחנת פינוי נפגעים ושלחו אותי לחפש אותם. חיפשתי אותם ולא מצאתי אותם ועד היום אני לא יודע מה קרה עם הנגמ"ש הזה.

בפצ: לגבי הקרב- צביקה חילץ פצועים ואנחנו עמדנו בתצפית ב"כישוף" דרומה מהקרב. הפלוגה שלנו, לפי מה שהבנתי בקשר, נכנס לחלץ אנשים וטנקים פגועים שעמדו שם. כשהגענו ירדנו נגמ"ש בודד למטה, מערכה מ"כישוף" לרגלי הגבעות היתה שם מחלקת טנקים מפלוגה א' ו-ג' קדימה ואחרי זה נדפק להם והם פחדו לעלות כי בעליה הם היו חשופים לגמרי לטילים והתעופפו שם המון טילים מסביבם. אחרי זה נפגע להם עוד טנק והם יצאו רפי בעיקר נכנס לחלץ טנקים שנפגעו מולו ג' הוא נכנס יחד עם מגד והוציא שם הרוג ונדמה לי שהצליחו לחלץ טנק אחד משם. אנחנו עמדנו ב"כישוף" והיתה שם תצפית מצויינת, ראינו את כל הציאות של הטילים שירו על כולם וגם את הציאות של הארטילריה ואציק ביקש מהמג"ד לטווח ארטילריה שלנו עליהם. הוא אמר לו "רק רגע המתן, לא קיבל ארט' זה קרה עוד פעם ולא קיבלנו. בעמדת תצפית היתה משקפת 120 x 20 נטושה לגרי צה"לית מעל התעוז. אנחנו פירקנו אותה וניסינו למתקן אותה על הנגמ"ש. כשהקרב הסתיים הגיעו שני קה"קים ואמרו שזאת נקודת התצפית שלהם וכל הקרב הם לא היו.

רס"ן פרדמן- עד אותו שלב, עד ליל הפריצה כולל, היתה לי אכזבה קשה מהתותחנים שלנו. היינו כל הזמן תחת הפגזות, לא ראינו בכלל אש שלנו וגם לא מטוסים שלנו. גם אם מבחינת מעשיה אין מחר שתהיה כאן התקלות כוח מול כח, הוא עצר אותנו ואתם, נתן לנו

+++++

לזה כל כך חטיבות, מבחינה מורלית לאנשים זה היה דבר שהשפיע רע מאד. אנחנו עומדים ביום שני, התארגנו, ליקנו את הפצועים כל הגדוד. ביום שני בבוקר אמרו לנו שכנראה שתהיה הלילה פעולה, לא ידענו מה אויך. היתה התארגנות מאד מהירה ואד נדיבה בציוד ותחמושת שעד אז לא היתה כזאת.

ש/ היו לכם שלבים שהיה מחסור בפגזים.

ת/ כן. בהחלט. היה קורה שמסוג זה יש ומסוג זה אין- לא הייה חופשי לעשות מה שאתה רוצה.

רס"ן אבירם: פעם אחת חסרה תחמושת ח"ט, כיוון שצביקה הגיע אחרון בחטיבה ואז התחילו להגיע ח"ט אמריקאי. מה שלא כל כך ידענו לפני הארגזים זה מה ח"ט האמריקאי.

רס"ן פרידמן- בשעה 11 או 10 היתה קבוצת פקודות. רפי בר-לב קיבל הנחיה כללית מהמג"ד לפי כן שפלוגה ב' תוביל את הגדוד. הוא יצא לשטח ולקח איתו את מחלקה 4, וכפי שקודם ציינתי הם היו צריכים לאתר את הציר שנעו בו אז בלילה למצוא את המערכים הנוחים. ב-11 היתה קבוצת פקודות של מ"פים, אני הייתי שם. קיבלנו את התכנית והעברנו אותה לחיילים. אני חושב שהתכנית היתה בחירה וידעו מה צריך להיות כל אחד ידע מה מקומו. ניראה לי שזה הוכן בסדר. ב-4 זזנו. ב-625 זזנו מאיזור "כישוף" דרומה ל"כישוף" כ-2 ק"מ. נענו ישר דרך החולות. התנועה הלכה קצת קשה, היו מספר מעברים שמחלקה 4 לא יאורה אותם ולמעשה נשארה מאחורינו. המשכנו לנוע בלעדית. טנק אחד נתקע, ניסנו לחלץ אותו, כל הכוחות נעמדו. בשלב זה הוצאנו את צביקה טנבאום הצידה שיכוון את כוחות והוא הצליח לחולל נפלאות – העסק התחיל לזרום הלאה. לא היה רחוק שתהיה שם תקיעה רצינים מאד של כל האוגדה. אני לא יודע בדיוק באיזה שעה הגענו ל"לכסיקון", בכל"א כפן שהגענו ל"לכסיקון" יואב בך את כל הגדוד איתו, התברר שכל הגדוד איתו. פנינו ישר ימינה והתחלנו לנוע בקצב קבוע כפי שהיתה בחורבה בסביבות 17 מעגל צמודים אחד לשני. היה לילה חשוך מאוד והיה קשה מאוד לראות. נסענו לאט יחסית ללא יריה אחת. אנחנו נסענו ראשונים, פלוגה ב' אני זוכר שבעברנו את צומת "נחלה", עברנו את צומת "טרטור", המשכנו לנוע ועדיין לא נורתה אלינו אפילו יריה אחת. הגענו לאיזור החווה הסינית ועדיין לא נורתה אפילו יריה אחת. סנינו שמאלה, אז, כק"מ מערבית מהחווה הסינית אחנו פתחנו באש, בעיקר על משאיות. היו שם חינויים של רכב ב' כל מפקדה הדרוזית היתה באזור ההוא.

ש/ יש לך מושג על סמך מה רפי החליט לפתוח באש?

ת/ עד כמה שאני זוכר בערך באותו שלב הפלוגות שנכנסו ב"טרטור" ו"נחלה" התחילו לירות גם כן.

בפנ: יש לך טעות, כשאנחנו עוד היינו על "לכסיקון" פלוגה א' שפנתה ל"נחלה" פתחה באש. אנחנו היינו ב"לכסיקון" שכבר נורתה אש ע"י פלוגה א'. עלינו לא נורתה אש ואנחנו לא ירדנו עד שנכנסנו לתוך "שיק".

רס"ן פרידמן: כן, בערך, ק"מ מערבית מהחווה הסינית, על "שיק" פתחנו באש בברור היו שם תעלות של חיילים מצריים, היה בלתי חריב וזהם לא יפחתו ראש ושם הילך יואב חו הרלל כל ושם הדלקנו ושם מזרנו תור כדי תנועה. ראיתו שלר ח"ט 4 שניו ראשו

שבו שום דבר לא נעשה באופן שיטתי, והאופן הישן של התקנת סלולר היה תקין. כל המהפכה באנו לראות את התקנת הסלולר נפגעה מהתפוצצות משאית כנראה, נפגע קל בעין וחיל אחד שלו נהרג. המשכנו לנוע והגענו עד התעלה. פנינו צפונה, נסענו כק"מ צפונה, יש שם שטח נמוך. כל הזמן ירינו אש לכל הכיוונים. הדלקנו משאיות ונגמ"שים - כל מה שהיה שם. היו התפוצצויות חזקות מאד שם, היו הרבה מכליות דלק שפוצצו שם. נעמדנו שם ופתפנו עמדות לכל הכיוונים. היתה בעיה שמצד התעלה הם ראו אותנו והיתה בעיה איפה לעמוד, חיים תופס עמדה לצד שני של התעלה אז הייתי גלוי לצד מרחו וכו'. היה חשוך, אבל היה ראו טוב כי הכל בער, היה אור יום ממש כתוצאה מהמדורות. ככה זה נמשך כשעה הערך. אחרי שעה היתה אי הבהרה רפי התקשר ליואב, יואב היה באותו זמן בדממות בציר "טריטור", הוא שאל אותנו אם להתקפל אליו ויואב אמר לו "שפר דרומה", אנחנו הבנו שצריכים לנוע אל יואב. התחלנו לטוע דרומה לאורך התעלה, יש שם ציר. היה שם חייל שנהרג אח"כ שחזר את הציר וידע שאין שם מוקשים שלנו. בערך שני ק"מ דרומית ל"שיק" נסענו, ואז עצר אותנו המג"ד בקשר. קרה שם שפלוגה א' תעתה ונסעה לא נכון, הוא פחד שתהיה כאן התקלות כח מול כח, הוא עצר אותנו ואותם, נתן לנו הוראה לא להמשיך יותר. אגב, כל הזמן נסענו דרומה נמשך אותנו משחק של אש והדלקנו גם שם מדורות. נעצרנו, נכנסנו לעמדות, כיבנו מנועים וניסינו להעלים מעיניהם וכנראה שגם לא איתרו אותנו כי אז כבר כל הזירה היתה אש אחת גדולה. ירו תותחים וטנקים וכו'. באותו שלב יואב ברום קיבל הוראה ללכת לחלץ את הצנחנים בצומת, אנחנו קיבלנו הוראה לחזור ל"שיק" ולנוע על "שיק" ולתגבר את האגף המערבי של גדוד 9 היום ידוע לי שאז הם היו כבר בצומת "עושה", אבל גם הם יודעים את זה רק היום, אז לא ידעו. מכל ההסתבכויות האלה ולא היו מצפנים וכוכבים, רפי איבד את הצפון והתחיל דו - שיח בינו ובין מג"ד 79 ואח"כ מג"ד 184 איפה הם ואיפה אנחנו. היתה כאן בעיה של זיהוי מי כוחותיהם ומי כוחותינו, רפי טעה. במקום לתפוס את האגף המערבי של 79 הגענו אל תוך 184, את זה אני יודע היום, אז כולנו לא ידענו. כמו שהצטרפנו אל 184 נפגע הטנק של רפי, דקה הטנק של יואב ברום. שם. אני רוצה לציין שזאת היתה שגיאה של יואב, בקבוצה הפקודות רפי לא היה והוא מסר לו שאמסור לו שהסגן המבצע שלי יהיה רפי, רפי היה בכלל ב"שיק" ויואב היה צריך להיות ב"טריטור". אך רפי היה יכול לקבל פיקוד על הגדוד אם היה קורה משו, זה לא היה ניתן לביצוע. לפני זה נפגע נגמ"ש של 4, אותו בלי בדיוק שקודם לכן המ"מ שלו נפגע. דקה אחרי זה הטנק של רפי נפגע. היום שאני חושב שטנקים דפקו אותנו, אז לא ידענו. אולי זה כלים שלנו. השתרר בלגן והתחילו לחפש כיוונים. אני בשלב מסוים שברתי הצידה וניצנצתי בפנס, הודעתי לכולם שיעברו לצד שלי ונעזרתי באציק שנסע והביא את הטנקים הצלחנו להתרכז כולנו ביחד. הגדוד מורכב ב-ח' סגור, אנחנו היינו האגף המערבי של גדוד 184. נשארנו בסה"כ 8 טנקים מכל הגדוד וההוראה היתה לעשות ח' סגור, נתן לכל פלוגה אגף לסגור, למרכז מרכזים את הפצועים ועוד מעט יגיע גם 20. היה הרגשה שמה שאנחנו עושים זה מגניב על נפשותינו ותו לא, הרגשה מאד לא נעימה. לנו היו אז פצועים בכמה כלים, רובם בכלי שלי. איכזנו את הפצועים בכלי שלי ואני עברתי לכלי אחר ועמדו להכניס אותנו לתוך המרובע הזה, ואז קיבלנו הוראה לשלוח את הכלי הזה עם יותר כלים שיש עליהם פצועים דרומה, שהציר פנוי. שלחנו את הנגמ"ש דרומה יחד עם עוד 2 נגמ"שים של 184 ואח"כ התברר שבדרך דפקו אותנו וכל ה-8 שהיו שם, מתוכם 4 פצועים ו-4 בריאים כולם נפלו. אנחנו באותו שלב היינו מצורפים ל-184 ועם שחר התחלנו לדרג רכב אחד דרומי, יחד עם 184. המג"ד אישית נסע דרומה, נעמד, עצר אותנו ואח"כ עצר את הפלוגה השנייה, הכניס את כולם לעמדות ושם בילינו עד הצהריים. הלך שם קל. היו איתנו 3 טנקים שלנו, אחד בשלב מסוים לא היה תקין לירי, אז היו 2 שיכלו לירות. ירו על טנקים שבאו צפון.

ש/ מי נתן לכם את ההוראה להצטרף ל-184?

ת/ עכשיו מתברר ככה- אנחנו היינו צריכים לאבטח את האגף של 79 ולהצטרף אליהם. אח"כ יצא שהגענו ל-184 ואז הצטוותנו כב אליהם. למעשה היה שלב ש-79 קיבל הוראה להצטרף ל-184, כל כך טנקים נשארו בכל הגדוד. היה שם קרב טנקים, קרב יפה, לא היו כל בעיות בדרך דרומה לצומת "שיק". דפקו שם הרבה מאד טנקים מצריים, משלנו אף כלי לא נפגע. אחרי שזה נגמר כל גדוד 184 נע לחניון קרוב ל"מצמדים" ובה למעשה גדוד 87 פורק. מספר שעות לפניכן, עם שחר אני ניסיתי להתקשר לגדוד לברר מה העניינים אצלם, מה הם רוצים שאני עשה. אמרו לי להישאר ביניהם שם ולחכות להוראות. אח"כ כל הטנקים מהגדוד צורפו לגדודים אחרים חלק ל-184 וחלק ל-79 וחלק מהנגמ"שים יצרו פלוגה נוספת שיעבדה במסגרת 184. בסביבות 1-2 נענו לחניון, נכנסו לחניון קרוב ל"מצמדים", בחורשה שעה אחת לפני זה נעה פלוגה שוטים וטנק של 184 חשב שאלה טנקים מצריים והתחיל לירות עליהם, בקושי הצלחנו לעצור רותו, עצרנו בחניון יותר מאוחר עוד פעם נעו כולם לשם התברר שזה שום דבר וירו כמה ריות וחזרו לחניון. לקראת לילה כבר היתה התארגנות. בינתיים בגדוד שלנו בשתי הפלוגות האחרות אירגנו פלוגה היתה מורכבת מ-4 נגמ"שים, ערן היה מ"פ. בלילה הם צורפו ל-184 ואז הנגמ"שים שהיו איתנו צורפו אליהם, כ-2. למחרת נענו איתם. כאשר הם הדוודו בציר "כספי" אני נפגשתי עם הסמג"ד ואז למעשה נשארו מפקדה הגדוד והיה צריך לאסוף את האנשים ולארגן אותם. הפלוגה של ב-5 נגמ"שים המשיכה לעבוד יחד עם 184. מאותו שלב ואילך אני לא בקא.

גפני: הרבה אני לא יכולה לספר, ירדנו חזרה ל"מצמדים", עלינו ל"כספי" להדוודות גענו אז עזב אותנו. ירדנו חזרה ל"מצמדים", לגשרים. משם נענו דרך הדיונות צפונה עד ק"מ דרומה מ"שיק" זה היה יום רבעי ושם טנקים ניהלו "הפגזת טנקים" על "שיק". ב"שיק" ראינו את המיצבור העצום של כלי הרכב שעמד שם. הדליקו שם טנקים שלהם, הדליקו שם מיכליות שלהם, משאיות תחמושת, אנחנו רצינו להיכנס פנימה לקחת את המקום ולא קיבלנו אישור, לחצנו ולא קיבלנו אישור. בערב חזרנו לגשרים ואבטחנו אותם בלילה. בבוקר נענו עוד פעם מאותו מקום ועוד פעם עד ק"מ דרומה ל"שיק", נעצרנו שם ואז הטנקים ירו ואנחנו בקו אחד איתם שיפרנו קדימה. הגענו לדיונה האחרונה לפני "שיק", נעצרנו שם והטנקים שיפרו קדימה. המ"פ קיבל פקודה לאגף ממערב ולעולם על הרמפות ממערב ל"שיק", צפונה מהציר ולשפר קדימה. אחרי זה המג"ד נע ישר והסמג"ד באיגוף ימני, אני לא יודע מה הלך שם עם הטנקים. בקיצור בשלב מסוים קיבלנו פקודה לנוע קדימה ולהכנס בין הטנקים. המ"פ שלנו היתה לו טעות בהערכה לפי דעתי, במקום לשבור מערכה עם הטנקים הוא נע ישר וימינה, ד"א מזרחה במקום מערבה ומצאנו את עצמנו פתאום לבד, הטנקים היו חזיקי"מ מערבה מאיתנו. המ"פ היה ערן. משאיות זזו בפנים, חיילים מצרים ברחו והיו משאיות שרופות והרבה מאד כל רכב רך. טנקים לא ראינו, ראינו נגמ"שים ומשאיות שלמים ושרופים. היו הרבה מקלעים, הרבה חפירות, הרבה תחמושת. נענו וירינו כל הזמן קדימה מזרחה לכיוון החווה הסינית, אחרי זה עברנו את החווה הסינית וכל הזמן ירנו עד שחטף הנגמ"ש שלנו פגיעה ישירה והנגמ"ש של המ"פ פגיעה ישירה, רצנו אחורה עלינו על נגמ"ש אחר, נסענו אחורה, טיפלו בפצועים ובה נגמרה הפלוגה. נשארו 2 נגמ"שים תקינים שפיו את הפצועים ואחרי זה אני התפנית.

צביקה: אני נפרשתי מהפלוגה בשלב הזה כל כיוון הכוחות אח"כ ניסיתי להשיג את הגדוד, הצטרפתי לאיזה טנק של 184, נסעתי אחרי והתנגשתי בו. אחרי זה הייתי עם כוחות שעמדו לחצות את התעלה, כוחות של "חזל"מים. היה שם ענין גדי תמור, שבלל הכח הזה של החזל"מים אף אחד לא האזין ל"מוסקיטו" וקרא מישהו ב"מוסקיטו" אם יש כוחות שלנו באיזור צומת "חלה", אני חיכתי שיענו פעמים, לא ענו אז אני עניתי והודעתי שיש שם כוחות שלנו. ביום הפסקת האש 3 טנקים של "חורש" שהכניסו לאיזור מפעל הביוב הוא הודיע למח"ש הצנחנים שהוא לא רואה שום דבר שהוא יכנס לשם, אז אמרו לו בקשר להכנס למרות שיש לו רק מקלע ודחפו אותו פנימה. אני שמעתי את זה בקשר.

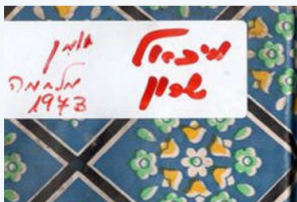
מי שלחם הוא לא ישכח על מה לחם – האנשים והטנקים שעשו היסטוריה

שבצ"ק "אבירי-לב" גדוד-סיור 87

רעות בימי המערכה 1973

יומן המלחמה של מיכאל שרון

שיר שנכתב על הגדוד מאת אורי אברהם, בנו של יוסי אברהם (לוחם בגדוד)

מפגש מרגש בין שלושה לוחמים לז"ר דן כצנלסון, הרופא שהציל את חייהם

כתיבת תגובה

האימייל לא יוצג באתר. (*) שדות חובה מסומנים

* שם

* אימייל

אתר

התגובה שלך

להגיב

» האחד ששרד

מסמכים מקוריים – רשימת החללים «

מנהלה

יצירת קשר
מפת האתר
סטטיסטיקות – פעילות באתר
הרשמה לניוזלטר
ספר האורחים
מאמרים אחרונים באתר

מדורים באתר

בחירת קטגוריה

ארכיון לפי חודשים

בחירת חודש

קישורים מומלצים

יד לשריון – חטיבה 14
יזכר – הנצחה לחללי מערכות ישראל
לא נחדל! – חט' 14 במלחמת יום
הכיפורים
אתר הגבורה
אתר גדוד 79
אתר גדס"ר 87
אתר פלוגה י' גדוד 79
אתר חטיבה 600
אתר חטיבה 421

לוחמי החטיבה ובני המשפחות אשר
ברשותם תצלומים, מסמכים או סיפורים
אישיים מתקופת המלחמה – מתבקשים
להעביר את החומר אל מערכת האתר.

הצטרפו אלינו בפייסבוק

first of your friends to like this